

N:o 25.

Ank. till Riksd. kansli den 9 mars 1897, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af lagen angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse.

Med ändring af hvad 26 kap. 4 § byggningsbalken och särskilda författningar stadga angående skyldighet att deltaga i byggandet af tingshus och häradsfängelse har genom lag af den 26 september 1884 stadgats: att i kostnaden för uppförande och underhåll af sådan byggnad skola alla de, hvilka inom tingslaget erlägga kommunalutskylder, deltaga, för fastighet efter hela samt för andra beskattningsföremål efter en fjerdedel af derå belöpande fyrktal. Uppkommer vid den beräkning bråktal, skall det bortfalla.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottets behandling hänvisad motion, n:o 52, föreslår herr *O. Persson* i Killebäckstorp,

att Riksdagen må för sin del besluta, att lagen angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse den 26 september 1884 erhåller följande förändrade lydelse:

Med ändring af hvad 26 kap. 4 § byggningsbalken och särskilda författningar stadga angående skyldighet att deltaga i byggandet af tingshus och häradsfängelse förordnas härigenom, att i kostnaden för uppförande och underhåll af sådan byggnad skola alla de, hvilka inom tingslaget erlägga kommunalutskylder, deltaga efter fyrktal.

Till stöd för motionen anföres:

Under flera riksdagar från och med ständsriksdagarnas tid hade fråga förevarit om en jemnare fördelning, än som i 1734 års lag stadgades, af denna byggnadsskyldighet. Vid riksdagarna 1876, 1877 och 1878 framlade lagutskottet förslag till författning, enligt hvilken alla de, som inom tingslaget erlade kommunalutskylder, skulle i kostnaden för uppförande och underhåll af tingshus och häradsfängelse deltaga efter den grund, som för utgörande af dessa skyldigheter funnes stadgad, hvilka förslag afslogos af Första Kammaren och förty förföllo, hvaremot de af Andra Kammaren utan votering biföllos.

Samma var förhållandet med de förslag, som i enahanda syfte framkommo vid riksdagarna 1879 och 1880, men de vid 1881 års riksdag väckta förslag i ämnet blefvo af Riksdagen afstyrkta på den grund, att frågan då låg under utredning af skatteregeringskomitén. Denna komité förklarade i sitt utlåtande den 13 september 1882, att man sedan länge kommit till insigt derom, att mantalet icke vidare vore en tillförlitlig gradmätare på olika fastigheters skatteförmåga, hvilken insigt föranledt dess afskaffande såsom grundval för kyrkobyggnadsskyldigheten; och föreslog komitén på anförda skäl, att kostnaderna för de i 26 kapitlet 1, 2 och 4 §§ byggningsabalken omförmälda byggnader skulle utgå efter samma grund, som komitén föreslagit för utgörande af kommunalutskylder; men efter frågans föredragning i statsrådet fann Kongl. Maj:t någon åtgärd för ändring af nämnda lagrum icke böra vidtagas.

Vid 1884 års riksdag väcktes inom Andra Kammaren tre särskilda motioner om antagandet för utgörande af ifrågavarande besvär af den grund, som för utgörande af kommunalutskylder i allmänhet funnes stadgad. Till stöd härför anfördes, att stadgandet i 1734 års lag om deltagandet i kostnaden för byggande af tingshus och häradshäkte vore föräldradt och kunde icke anses tillämpligt på landets närvarande förhållanden, att sedan tiden för stiftandet af nämnda lag många andra näringar än jordbruket uppstått, för vilkas egare och innehafvare lag och rätt vore lika nödvändiga och af hvilka domstolarna lika mycket anlitades och besvärades som af jordbrukarne, samt att billighet och rättvisa fordrade, att förändring i samma riktning, som beslutats beträffande fördelning af kostnaderna för byggande af andra gemensamma byggnader, såsom skolhus m. m., skedde för kostnaden att bygga och underhålla tingshus och häradshäkte.

Lagutskottet åberopade i sitt öfver motionerna afgifna utlåtande de för utskottets förslag vid 1879 och 1880 års riksdagar anförda skäl,

dervid utskottet, under erinran att utskottet förut flera gånger föreslagit att lägga skyldigheten att bygga och underhålla tingshus och häradshäkte på alla dem, som inom tingslaget erlade kommunalutskylder, att utgöras efter samma grund, som för erläggande af dessa utskylder funnes stadgad, men att detta icke vunnit Första Kammarens bifall, ansåg sådant förslag hafva ringa utsigt att blifva Riksdagens beslut. Derför borde man, för att komma till ett resultat, låta detta onus hufvudsakligen hvila å fastighet, men derjemte låta äfven dem, som skattade för andra beskattningsföremål, i viss mindre proportion deltaga i besväret. Utskottet afgaf derefter det förslag, som sedermera den 26 september 1884 blef lag.

Af hvad i utskottet i detta ärende förekommit framginge, att utskottet vid framställningen af förslaget, att de, som erlade kommunalutskylder för andra beskattningsföremål än fastighet, skulle deltaga i byggnadsskyldigheten efter en fjerdedel af derå belöpande fyrktal, afsett, att detta endast skulle vara ett öfvergångsstadgande för att slutligen komma till målet i lika deltagande efter fyrktal för alla skattdragande. Då lagskipningen vore en allmän angelägenhet, och då bruksidkare, fabrikanter, handlande och handtverkare m. fl. i lika mån som jordbrukaren hade intresse af rättskipningens behöriga handhavande samt, såsom förhållandena numera utvecklat sig, lika mycket eller ännu mera än jordbrukaren besvärade domstolarna, syntes sådan fördelning vara billig och rättvis; hvadan skyldigheten till deltagande uti ifrågavarande besvär torde böra bestämmas efter hvars och ens skatteförmåga, angifven genom det honom påförda fyrktal.

Den fördelning af ifrågavarande byggnadsskyldighet, som genom 1884 års lag fastställdes, tillkom, såsom jemväl af motionärens framställning skönjes, på grund af ett efter långvariga meningsbrytningar framställt medlingsförslag. Till stöd för detta förslag anförde lagutskottet vid 1884 års riksdag, att egandet af andra beskattningsföremål än fastighet icke innebure samma stadigvarande intresse, och att, med den större rörlighet dessa beskattningsföremål företedde, de understundom kunde komma att med kort mellantid inom olika tingslag deltaga uti kanske ganska betydliga kostnader för ifrågakommande byggnad och underhåll af tingshus och häradshäkte samt följaktligen skulle kunna komma att jemförelsevis för tungt i nu förevarande afseende beskattas, derest de skulle deltaga i skyldighetens utgörande med hela det dem åsatta fyrktal; hvarför utskottet ansåg en nedsättning till deltagande med allenast en fjerdedel af det åsatta fyrktalet kunna för dem medgifvas.

Om man nu också icke kan med bestämdhet påstå, att just denna

fördelning är den principiellt rätta, synes dock skäl tala för dess bibehållande. Samma grund har nemligen blifvit antagen för utgörandet af annan kommunal byggnadsskyldighet, såsom i fråga om byggnad och underhåll af prestgård enligt lagen den 1 maj 1885 samt af kyrka och sockenstuga enligt lagen den 12 juni samma år. Då den byggnadsskyldighet, hvarom de båda sistnämnda lagarne handla, utan tvifvel är af långt större betydenhet än den som i motionen afses, synes anledning saknas att, derest en ändring af fördelningen skulle anses lämplig, göra början med den sistnämnda.

Slutligen vill utskottet liksom vid flera föregående tillfällen, då dylika förslag förelegat, erinra derom, att nya lagberedningen i sitt betänkande angående rättegångsväsendets ombildning föreslagit hela den ifrågavarande byggnadsskyldighetens öfverflyttande på staten; och torde detta förslag i sammanhang med frågan om domstolsorganisationen komma under statsmagternas pröfning.

Då utskottet således icke kan finna lämpligt, att någon ändring nu vidtages i fråga om skyldigheten att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse, hemställer utskottet,

att herr Perssons ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 mars 1897.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herrar *Bruzelius, Nilsson, P. G. Petersson, F. Andersson, Redelius, Jönsson, Ohlsson* och *E. Svensson*, hvilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till förevarande motion.

Herrar *Ölander* och *J. Andersson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.